

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Εορταστικά

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Λέκτορας Θεολογικής Σχολής Αθηνών

Γιορτές, λήθη και μνήμες

Στο προηγούμενο σημείωμά μας, με άφορμή την έορτή της Υπαπαντής, ασχοληθήκαμε για λίγο με τον τρόπο που οι μεγάλες γιορτές της χριστιανοσύνης όριοθετούν μέσα στο χρόνο και το χώρο το συνεχές άγγιγμα της Βασιλείας του Θεού.

Ο άνθρωπος, καθώς γνωρίζουμε, είναι ένα κατεξοχήν εορταστικό όν, που του άρέσουν οι γιορτές και οι πανηγυρισμοί, έπειδή ξέρει από πείρα ότι «βίος ανεβρυστος μακρά όδός άπανδόκευτος» (= χωρίς κατάλυμα για ξεκούραση Διμήκριτος). Συνηθίζει, λοιπόν, στο δρόμο του, να τοποθετεί σταθμούς άναπαύσεως και άναψυχής, στους όποιους ξεδίνει από τις φροντίδες της καθημερινότητας, ξεχνάει τις σκοτούρες της μίζερης ζωής του και φωτίζει για λίγο με περισσότερο φώς χαράς την ύπαρξή του.

Ξεχνάει..., αλλά και άσκειται ταυτόχρονα στη μνήμη, γιατί αυτοί οι σταθμοί συνδέονται άκριβώς με σημαντικά γεγονότα της προσωπικής, ομαδικής, έθνικης και θρησκευτικής του ζωής. Τις μέρες αυτές άνανεώνει δεσμεύσεις, τοποθετείται έκ νέου στην άτμόσφαιρα εκείνων των συμβάντων, που δημιούργησαν την άνάγκη της συνεχούς θύμησής τους στην άτομική ή ομαδική μνήμη.

Προσδέλπει όμως παράλληλα και στο μέλλον, σά νά «θυμάται» αυτά που θά 'ρθουν, σέ μία στιγμή που ο χρόνος συστέλλεται και φανερώνεται διά μιάς άκέραια ή εικόνα του κόσμου σ' όλες τις διαστάσεις του χρόνου.

Αυτήν την «προοπτική» - άντιληψη έξυπηρετεί και τó σημάδιμα μέσα στο χρόνο ξεχωριστών ήμερών που άφιερώνονται ή καθιερώνονται για θέματα που άπαιτούν μία ιδιαίτερη μέριμνα και φροντίδα. Αυτές οι ή μ ε ρ ο μ η ν ί ε ς δέν είναι τέρματα, αλλά είναι περισσότερο ά φ ε τ η ρ ί ε ς έκκινήσεως για ευαισθητοποίηση, κινητοποιήσεις, άγώνες, επίδειξη έγδιαφέροντος, δημιουργική έργασία, ώστε νά έπιλυθούν προβλήματα που χόρνιζαν μέχρι τώρα και θά 'πρεπε νά δοθεί λίγος ή περισσότερος χρόνος άπασχολήσεώς μας με αυτά. Για ένα τέτοιο σκοπό μία ή περισσότερες ήμέρες δέν άρχούν. Άφιερώνονται, λοιπόν, έβδομάδες ή και έτη ή και δεκαετίες ακόμα. Ο χρόνος μάάλιστα που παραχωρείται γι' αυτά πρέπει, ίσως, νά είναι ευθέως άνάλογος με την σπουδαιότητα αυτών των ζητημάτων.

Τό ποιός ή ποιοί καθορίζουν αυτές τις διαδικασίες

άσφαλώς διαφέρει. Είναι φορές που άγνοούμε ποιός πρωτοξέκίνησε μία τέτοια ιδέα. Σε άλλες περιπτώσεις γνωρίζουμε πολύ καλά τον πρώτο κινήσαντα αυτός τους «εορτασμούς». Κυβερνήσεις, Έκκλησίες, διεθνείς ή τοπικοί Όργανισμοί, άλλοι φορείς προτείνουν, κ' οι προτάσεις γίνονται: συνήθως άποδεκτές και έκτελεστές.

Ο Ο.Η.Ε. και τά «Έτη» του

Τά τελευταία δέκα χρόνια, ο Όργανισμός Ηνωμένων Έθνών έχει αναλάβει ένεργό πρωτοβουλία για την καθιέρωση τέτοιου τύπου παγκοσμίων ή διεθνών «Έτων» άφιερωμένων σέ θέματα που προβληματίζουν την παγκόσμια συνείδηση και τή διεθνή κοινότητα.

1979 · Διεθνές Έτος του Παιδιού

Οι άποφάσεις λαμβάνονται συνήθως στά πλαίσια της Γενικής Συνελεύσεως του Ο.Η.Ε., που άρχίζει τις έργασίες της κάθε χρόνο την τρίτη Τρίτη του Σεπτεμβρίου, που από πέτσι καθιερώθηκε σάν ή παγκόσμια ήμέρα ειρήνης. Παραχωρείται, όπωσδήποτε, ένα χρονικό διάστημα για τή προετοιμασία αυτών των «Έτων», που γίνεται με τή δοήθεια περιφερειακών συνεδρίων, με τή συγκρότηση διεθνών και έθνικων έπιτροπών, με τήν κάτρυση προγραμμάτων, που έχουν σά στόχο τήν κινητοποίηση της διεθνούς κοινής γνώμης αλλά και τήν δέσμευση των Κυβερνήσεων για χάραξη άναλόγου πολιτικής. Μή κυβερνητικοί όργανισμοί παίζουν έπίσης ένεργό ρόλο στην προετοιμασία, αλλά και τήν υλοποίηση των άποφάσεων.

Οι Έκκλησίες δίγουν κι αυτές τή μαρτυρία τους και προσπαθούν νά φωτίζουν τó υπό συζήτηση θέμα με τó φώς της χριστιανικής διδασκαλίας και πράξεως. Στη συνέχεια έπιχειρούν νά ένημερώσουν και τους δικούς τους πιστούς και νά θέσουν σέ ένέργεια τους δικούς τους

σ ε δρόμους ποιμαντικής διακονίας

μηχανισμούς δράσεως, ευαίσθητες καθώς είναι στην αναγκαιότητα μιας αμφίδρομης επικοινωνίας.

Η δική μας εύχη θα ήταν, ελο και περισσότερο να ακούγεται: η φωνή της Έκκλησίας και να είναι καθοριστική ή γνώμη της στη διαμόρφωση λύσεων για τα παγκόσμια αλλά και για τα τοπικά προβλήματα, που απασχολούν τις κοινωνίες μας κι δλόκληρη την ανθρωπότητα. Πόσο δέν θα συνέβαλλε μια συνετή και διακρι-

θα πρέπει να είναι η εύκαιρη μαρτυρία και η προπαγανδιστική των λαών για αποδοχή του λυτρωτικού της μηνύματος.

Η διατύπωση, με τρόπο δρθο και επίκαιρο αυτού του μηνύματος, συνιστά πρωταρχική ποιμαντική ή διακονία για τον σημερινό άνθρωπο. Η διατύπωση αυτή δέν είναι πάντα εύκολη. Θα αποτελεεί καρπό σύντονης σκέψης και προσευχής μεμνωμένων πιστών και ολοκληρού της εκκλησιαστικής κοινότητας.

Πριν από τις μεγάλες διατυπώσεις, θα πρέπει να προηγηθούν ταπεινές προτάσεις συγχρόνων, αλλά και προβολή «καθιερωμένων» κειμένων, που χαράσσουν δρόμους και ανοίγουν νέους δρίζοντες. Ο λόγος δέν θα αναπτύσσει θέματα όλες τις πτυχές ποιητικής πολλές φορές, θα γανμμποσει τη σκέψη για περαιτέρω καρποφορία.

Η στήλη, φιλόξενη όπως πάντα, θα εϋτρεπίζει τον οικο της με καινά και παλαιά (Ματθαίου ιγ' 52). Πιστή στις «περιπλανήσεις» της θα συνάγει αυτό που θα είναι «επιτήδειον προς την έργασίαν», όπως μας υποδεικνύει ο Μ. Βασίλειος.

Έλληνικά Ταχυδρομεία: ειδική σειρά γραμματοσήμων για το Διεθνές Έτος του Παιδιού.

τική προβολή των θέσεων της πάνω στα μεγάλα θέματα που προβληματίζουν και θα προβληματίζουν το σημερινό μας κόσμο και αποτέλεσαν και θα αποτελούν αντικείμενο ένασχολήσεως του Όργανισμού των Ηνωμένων Έθνών, που φέρει την εϋθύνη για τον σεδασιμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της αξιοίας και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου;

Μία πρόχειρη καταγραφή δείχνει την ζωτικότητα αυτών των θεμάτων, που κρίθηκαν αξιοία να τους αφιερωθεί δ ι ε θ ν ω ς ένας δλόκληρος χρόνος ένασχολήσεως με αυτά.

- Τò 1974: έτος πληθυσμού.
- Τò 1975: έτος της γυναίκας.
- Τò 1979: έτος του παιδιού.
- Τò 1981: έτος αναπήρων.
- Τò 1982: έτος ηλικιωμένων (γήρατος).
- Τò 1983: έτος επικοινωνιών.
- Τò 1984: έτος πληθυσμού.
- Τò 1985: έτος γεύτητας.
- Τò 1986: έτος ειρήνης.

Η Έκκλησία και τò μήνυμά της

Η προβολή της διδασκαλίας της Έκκλησίας για αυτά τα θέματα και τυχόν υιοθέτηση των μεγάλων χριστιανικών αληθειών, θα είναι ένα μεγάλο θήμα για την ανθρωπότητα. Αποστολή των υπευθύνων στελεχών της

Γιατί τò παιδί κοιμάται...

Σε συνέχεια του τελευταίου μας άρθρου, που είχε ως κεντρικό του σημείο την υποδοχή του παιδιού από μέρους των γονέων και της Έκκλησίας ως δώρου Θεού, δίνουμε σήμερα ένα κείμενο του Olivier Clément, γνωστού δρθόδοξου στοχαστή, καθηγητή στο Ίνστιτούτο Όρθοδόξου Θεολογίας «Άγιος Σέργιος» στο Παρίσι.

Τò κείμενο αυτό, παρ' ελη τη συνοπτικότητά του,

εκφράζει μια «ποιητική» αντίληψη για τη θέση και τις δυνατότητες του παιδιού στον σημερινό μας κόσμο και υποδεικνύει δρόμους για υπέρβαση της «αθώας» παιδικότητας μέσα από τη συνειδητή ώριμη αγιότητα. "Ας θεωρηθεί ένα «σχόλιο» στο «διεθνές έτος παιδιού» 1979 και μια πρόσκληση - πρόκληση για εκ - μετάλλευση του ανεξάντλητου μεταλλείου της ορθόδοξης διδασκαλίας και πράξεως. Σύντομα θα ακολουθήσουν ανάλογα σχόλια και σημειώματα για τα υπόλοιπα «έτη».

"Ένα παιδί που κοιμάται"

Ας σκεφθούμε την ήρεμη κι ωστόσο σπαραχτική, σχεδόν αβάσταχτη, αγάπη που κοιμόμαστε, διαν κοιτάζουμε ένα παιδί που κοιμάται. Πώς είναι δυνατή παρόμοια ομορφιά; Πώς, απ' τη σάρκα ενός άντρα και μιας γυναίκας, μπόρεσε ο Θεός να πλάσει αυτό το μήτε σαρκικό μήτε πνευματικό, μιά πλήρης κάλλος, αυτό το επέκεινα πάσης προσβολής κάλλος, που σου δίνεται σε μιά συμποικνωμένη εγκατάλειψη, γιατί το παιδί κοιμάται όπως οι άγιοι μόνο ξέρουν να προσεύχονται.

Αργότερα, στον έρημο, στον ώριμο, το κάλλος θα διασπασθεί, ο ούρανός και η γη θ' άπιεστούν. Θα χρεωστούν πολύχρονες πάλες για να τα συμφιλιώσει. Μά τώρα το πᾶν είναι δοσμένο, είναι σι' αλήθεια ένα πρόσωπο αιωνιότητας που ανθίζει απαλά πάνω στο λόφο, σαν ένα βούφαρο επί των υδάτων.

Ο άνθρωπος θα ξανάθρει ίσως κάποτε την πρώτη εκείνη μορφή. Τη στιγμή που ένας άνθρωπος πεθαίνει, σιγά ο Θεός του ξαναδίνει την όψη του παιδιού που κοιμάται. "Όταν ένας άνθρωπος ξέρει να

* Απόσπασμα από το βιβλίο του Olivier Clément, Questions sur l' Homme (Έρωτήματα πάνω στον άνθρωπο), Παρίσι, Έκδ. Stock, 1972, σ. 69, σε μετάφραση Στάθη Γιαννή.

πεθαίνει για τον ίδιο του τον εαυτό ώστε να ξαναγεννηθεί εν Χριστώ, ξαναβρίσκει την ίδια αυτή μορφή: τα παιδιά και τα θηρία πορεύονται σ' αυτόν. Μά τότε τα μάτια του είναι «ορθάνοιχτα».

"Όπως οι άγιοι μόνο ξέρουν να προσεύχονται. Η κοιμηση του Όσιου Σεραφείμ του Σάραφ (2 Ιανουαρίου 1833).

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟ - ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ από την σελίδα 38)

τας του Έλληνας, ίσως εκ φόβου συγχύσεως λόγω της ειδικής ειδωλολατρικής σημασίας, την οποία είχε λάβει κατά τους μεταγενεστέρους χρόνους. Προτιμά την λέξη «Γραικόν» (ένθις και «Γραικίον»), ή οποία επλάσθη υπό των Έλλήνων προς φυλετικήν των υποδούλωσιν, ανευρισκομένην και παρ' Αριστοτέλη εξ αυτής δέ εσχηματίσθη εις τας ευρωπαϊκάς γλώσσας από της λατινικής το όνομα των Έλλήνων και της Ελλάδος. Με την πάροδον του χρόνου, ιδίως από της έναρξεως της επαναστάσεως του 1821, χρησιμοποιεί και την λέξιν «Έλληνες».

Δεν υπάρχει καμιά αμφισβησία ότι μόνο η λέξη Έλληνισμός έχει γενική και καθολική σημασία. Καλύπτει:

ολόκληρη την εθνική πορεία σε περιόδους ανεξαρτησίας, αλλά και σκλαβιάς. Απλώνεται πέραν από τον ελλαδικό χώρο και αγκαλιάζει τους απόδημους όπου γης. Η αντικατάστασή του είναι ανεπίτρεπτη, πρό πάντων για λόγους ουσιαστικούς. Η χρήση των λέξεων είναι μιά άλλη υπόθεση. Μιλᾶμε βέβαια για το Βυζάντιο, όρο που δεν είναι δυνατό να αποφύγουμε, για συγκεκριμένη περιοχή της ιστορίας μας. Ο Κωνστῆς Παλαμάς, που παθαινόταν για τον όρο Ρωμιόςυνη, είχε συζητήσει θαυμάσια τους όρους Βυζάντιο και Έλληνισμός σε ένα κείμενό του δημοσιευμένο στην «Έφημερίδα» τον Ιούνιο του 1893 δίνοντας προκαταβολικά απάντηση σε όσα του καταμαρτυρούσε άργότερα παραξηγώντας τον ό Νικόλαος Πολίτης:

(Συνεχίζεται)